

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 230/03-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. novembra 2003 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Báránaya a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť Mgr. A. R., bytom P., zastúpenej advokátom JUDr. J. B., Advokátska kancelária, P., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. E 691/99 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Mgr. A. R. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. E 691/99 porušené bolo.

2. Okresnému súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. E 691/99 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. Mgr. A. R. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie vo výške 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Trnave p o v i n n ý zaplatiť s'ťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd v Trnave je p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia Mgr. A. R. na účet advokáta JUDr. J. B., Advokátska kancelária, P., vo výške 8 800 Sk (slovom osemtisícosemsto slovenských korún) do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. S'ťažnosti Mgr. A. R. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. apríla 2003 doručená s'ťažnosť Mgr. A. R., bytom P. (ďalej len „s'ťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. J. B., Advokátska kancelária, P., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu v Trnave (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. E 691/99 o výkon rozhodnutia na uspokojenie pohľadávky na výživnom.

S'ťažovateľka vo svojej s'ťažnosti uviedla, že 25. septembra 1997 podala Okresnému súdu v Piešťanoch návrh na určenie výživného vo výške 3 000 Sk mesačne. Listom z 23. marca 1998 bolo s'ťažovateľke oznámené postúpenie veci

Okresnému súdu v Trnave. Návrhom podaným 19. júna 1999 sťažovateľka navrhla nariadenie predbežného opatrenia, ktorým by súd uložil odporcovi platiť predbežné výživné vo výške 3 000 Sk mesačne. Dňa 28. októbra 1999 bolo sťažovateľke doručené uznesenie okresného súdu o nariadení predbežného opatrenia z 22. septembra 1998 č. k. 18 C 40/98-27, ktorým bolo odporcovi uložené prispievať na výživu sťažovateľky sumou 1 500 Sk mesačne s účinnosťou od 1. októbra 1998. Predmetné uznesenie nadobudlo právoplatnosť 28. októbra 1998. Sťažovateľka navrhla súdny výkon nariadeného predbežného opatrenia. Uznesením č. k. E 691/99-3 z 10. februára 1999 nariadil okresný súd výkon rozhodnutia zrážkami zo mzdy povinného. Proti predmetnému uzneseniu podal povinný odvolanie. Odvolanie nebolo sťažovateľke do dňa podania sťažnosti zaslané na vyjadrenie.

Porušenie základných práv a slobôd podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru vidí sťažovateľka v tom, že okresný súd spôsobuje svojou nečinnosťou zbytočné prieťahy v konaní o výkon rozhodnutia na uspokojenie pohľadávky sťažovateľky na výživnom, v dôsledku čoho došlo k nedostatku finančných prostriedkov potrebných na živobytie sťažovateľky.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd takto rozhodol:

„OS Trnava nečinnosťou vo veci nariadenia súdneho výkonu rozhodnutia č. k. E 691/99, porušil právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantované čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ústavný súd prikazuje OS Trnava, aby predmetnú vec bezodkladne postúpil odvolaciemu súdu.

OS Trnava je povinný prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu zaplatiť sťažovateľke na jej účet finančné zadost'učinenie vo výške 50.000,- Sk ...

OS Trnava je povinný prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky do siedmich dní od doručenia tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky nahradiť sťažovateľke trovy konania na účet jej právneho zástupcu.“

Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 230/03-20 z 15. októbra 2003 bola sťažnosť, ktorou sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a základného práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prijatá na ďalšie konanie.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadrila podaním z 8. júla 2003 predsedníčka okresného súdu, ktorá vo vyjadrení uviedla podrobný prehľad vykonaných úkonov vo veci sp. zn. E 691/99. Ďalej sa vo vyjadrení uvádza, že vec sp. zn. E 691/99 bola pridelená do oddelenia JUDr. Z. L., ktorá k 30. septembru 1999 ukončila činnosť na okresnom súde. Predmetný spis bol potom pridelený na konanie sudkyňi JUDr. A. M., ktorá 12. októbra 1999 zložila sľub sudcu a následne začala v pridelených veciach konať. Konajúca sudkyňa viackrát žiadala pripojiť spis sp. zn. 18 C 40/98 týkajúci sa konania, v ktorom sa rozhodovalo o určení vyživovacej povinnosti voči sťažovateľke. Tento spis bolo potrebné žiadať z dôvodu, že sťažovateľka nepredložila k návrhu na výkon rozhodnutia exekučný titul - predbežné opatrenie sp. zn. 18 C 40/98 z 20. septembra 1998. Okresný súd považoval za nutné oboznámenie s obsahom predmetného spisu, aby bolo možné odvolanie povinného predložiť odvolaciemu súdu. Ďalej predsedníčka okresného súdu poukázala na veľké množstvo vybavovaných starých vecí v oddelení zákonnej sudkyne.

Predsedníčka okresného súdu oznámila listom zo 6. novembra 2003 v súlade s ustanovením § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), že netrvá na ústnom pojednávaní a súhlasí s upustením od neho.

Právny zástupca sťažovateľky v podaní z 3. novembra 2003 uviedol, že netrvá na ústnom pojednávaní.

Dňa 8. júla 2003 bol ústavnému súdu doručený spis okresného súdu sp. zn. E 691/99 a 3. októbra 2003 spis sp. zn. 18 C 40/98.

II.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

Účelom priznania práva podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (II. ÚS 26/95).

Sťažovateľka využila právne prostriedky, ktorých uplatnenie sa vyžaduje pred podaním návrhu na začatie konania pred ústavným súdom, a podala 6. novembra 2000

sťažnosť na okresný súd z dôvodu zbytočných prietáhov v konaní podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníkov a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

Pokiaľ ide o prvé kritérium „zložitosť veci“, ústavný súd bral do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97) relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu povahu (charakter) veci, pričom na základe týchto hľadísk predmetné konanie oprávnenej (sťažovateľky) proti povinnému M. Š., bytom T., o výkon rozhodnutia na uspokojenie pohľadávky na výživnom vedené pod sp. zn. E 961/99 nie je možné hodnotiť ako zložitú vec. Predmetom výkonu rozhodnutia je pohľadávka na výživnom na základe uznesenia okresného súdu o nariadení predbežného opatrenia sp. zn. 18 C 40/98 z 22. septembra 1998, a to od 1. októbra 1998 do 31. januára 1999 vo výške 2 000 Sk a od 1. februára 1999 do budúcnosti vo výške 1 500 Sk.

Pri kritériu „správanie sťažovateľa“ v preskúmvanej veci ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by nasvedčovali spôsobovaniu prietáhov zo strany sťažovateľky.

Pokiaľ ide o tretie kritérium, a to „postup“ okresného súdu, je potrebné uviesť, že ústavný súd sa zaoberal nielen tvrdeniami sťažovateľky, resp. jej právneho zástupcu. Ústavný súd sa zaoberal celkovým priebehom konania o výkon rozhodnutia na uspokojenie pohľadávky na výživnom.

Zo spisu okresného súdu sp. zn. E 691/99 ústavný súd zistil, že boli vykonané tieto úkony:

Dňa 10. februára 1999 bol spísaný súdnym tajomníkom na okresnom súde návrh na výkon rozhodnutia na uspokojenie výživného.

Dňa 10. februára 1999 bolo okresným súdom vydané uznesenie o nariadení výkonu rozhodnutia.

Dňa 2. marca 1999 bol okresnému súdu doručený od oprávnenej doklad o zaplatení časti výživného.

Dňa 5. marca 1999 bolo okresnému súdu doručené odvolanie povinného proti uzneseniu o nariadení výkonu rozhodnutia.

Dňa 9. marca 1999 bol v spise urobený záznam, aby bol spis predložený predsedovi senátu.

Dňa 8. októbra 1999 bola vec na základe opatrenia predsedu okresného súdu prikázaná na ďalšie konanie JUDr. A. M.

Dňa 14. novembra 2000 bol daný kancelárii príkaz na pripojenie spisu sp. zn. 18 C 40/98.

Dňa 30. januára 2001 okresný súd vyzval právnu zástupkyňu povinného, aby predložila splnomocnenie na zastupovanie v konaní.

Dňa 22. februára 2001 sa v spise nachádza odpoveď predsedníčky okresného súdu na sťažnosť zo 6. novembra 2000.

Dňa 28. marca 2001 okresný súd opätovne vyzval právnu zástupkyňu povinného na zaslanie splnomocnenia na zastupovanie v konaní.

Dňa 17. apríla 2001 sa v spise nachádza záznam, že spis sp. zn. 18 C 40/98 bol vrátený z Krajského súdu Trnava (ďalej len „krajský súd“) na doplnenie okresnému súdu a následne má byť zaslaný krajskému súdu.

Dňa 27. augusta 2001 bol daný príkaz kancelárii na pripojenie spisu sp. zn. 18 C 40/98.

Dňa 31. augusta 2001 bol v spise urobený záznam, že spis sp. zn. 18 C 40/98 sa nachádza na krajskom súde.

Dňa 15. novembra 2001 bol v spise urobený záznam, že spis sp. zn. 18 C 40/98 je ešte stále na krajskom súde.

Dňa 4. februára 2002 bol povinný vyzvaný, aby odstránil vadu odvolania spočívajúcu v absencii jeho podpisu na odvolaní, pretože jeho právna zástupkyňa podpísala odvolanie v mene povinného, avšak do dnešného dňa nedoložila súdu splnomocnenie na zastupovanie povinného ani napriek výzve okresného súdu.

Dňa 12. marca 2002 sa v spise nachádza záznam, že sa na okresný súd dostavil povinný, ktorý odstránil vadu odvolania.

Dňa 13. marca 2002 bol daný príkaz kancelárii na pripojenie spisu sp. zn. 18 C 40/98.

Dňa 21. marca 2002 sa v spise nachádza záznam, že spis sp. zn. 18 C 40/98 sa vrátil z krajského súdu okresnému súdu, avšak je vytýčený termín pojednávania.

Dňa 25. marca 2002 bol daný príkaz na pripojenie spisu sp. zn. 18 C 40/98 na nahliadnutie.

Dňa 5. apríla 2002 je v spise urobený záznam, že spis sp. zn. 18 C 40/98 bol pripojený k spisovej značke Spr. 1592/00.

Dňa 16. apríla 2002 bol v spise urobený záznam, že vo veci sp. zn. 18 C 40/98 bol vynesenej doplňujúci rozsudok, ktorý zatiaľ nie je napísaný.

Dňa 24. júna 2003 bol daný kancelárii príkaz na pripojenie spisu sp. zn. 18 C 40/98, prípadne na pripojenie právoplatného rozhodnutia a odvolanie povinného bolo zaslané na vyjadrenie oprávnenej.

Dňa 25. júna 2003 bol v spise urobený záznam, že vec sp. zn. 18 C 40/98 nie je skončená, navrhovateľkou bola dňa 29. apríla 2003 vznesená námietka zaujatosti sudcov okresného súdu a vo veci sp. zn. 18 C 40/98 sa bude rozhodovať o námietke zaujatosti.

Dňa 7. júla 2003 bolo doručené okresnému súdu stanovisko oprávnenej k odvolaniu povinného.

Ústavný súd teda zistil, že nekonaním okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na konanie bez zbytočných prieťahov garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy a základného práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keď v období od 9. marca 1999 (úprava pre kanceláriu, aby bol spis predložený predsedovi senátu) do 8. októbra 1999 (opatrenie predsedu

okresného súdu, ktorým bola vec prikázaná na ďalšie konanie JUDr. A. M.) sa nekonalo 7 mesiacov a v období od 8. októbra 1999 (opatrenie predsedu okresného súdu, ktorým bola vec prikázaná na ďalšie konanie JUDr. A. M.) do 14. novembra 2000 (príkaz kancelárii na pripojenie spisu sp. zn. 18 C 40/98) sa nekonalo 13 mesiacov. Celkové prieťahy sú 20 mesiacov.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže k porušeniu základného práva došlo nekonaním okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. E 691/99, ústavný súd mu prikázal konať.

Sťažovateľka si uplatnila primerané finančné zadosťučinenie vo výške 50 000 Sk. Svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnila tak, že povinnosť platiť predbežné výživné uložená nariadeným predbežným opatrením mala zabezpečiť, že sťažovateľka nezostane bez prostriedkov až do právoplatného určenia rozsahu vyživovacej povinnosti. V čase nariadenia predbežného opatrenia nebola sťažovateľka schopná živiť sa sama. Týmto bolo ohrozené aj jej štúdium na vysokej škole. Uvedená hrozba bola pre ňu stresom a mimoriadne zhoršovala kvalitu jej života.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 citovaného zákona má primerané finančné zadosťučinenie povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľky a vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a základného práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a prikázal okresnému súdu, ktorý jej právo porušil, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov. Dovršením opatrení smerujúcich zo strany ústavného súdu k odstráneniu stavu právnej neistoty bolo i priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Ústavný súd priznal sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie vo výške 30 000 Sk ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenú v peniazoch. Ústavný súd vzal do úvahy predmet sporu a jeho zložitosť a dĺžku jeho trvania. Výšku zadosťučinenia stanovil ústavný súd najmä s ohľadom na zistené obdobie nečinnosti okresného súdu a na vyššie uvedené kritériá riešenia zisteného porušenia základných práv, pričom vychádzal zo spisu okresného súdu. Pri uznávaní výšky zadosťučinenia prihliadol ústavný súd aj na predmet konania a celkovú dĺžku konania.

Vo zvyšnej časti ústavný súd sťažnosti nevyhovel.

Právny zástupca sťažovateľky si uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia podľa ustanovenia § 13 ods. 1 a § 16 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“).

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnym zástupcom sťažovateľky vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konaní uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka bola sčasti vo veci úspešná, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Podľa ustanovenia § 13 ods. 8 citovanej vyhlášky, ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je ocenený peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna tretina výpočtového základu.

Predmet konania - ochrana základných ľudských práv a slobôd - je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch (§ 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2002 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 12 811 Sk.

Ústavný súd priznal odmenu za dva úkony právnej pomoci, a to prevzatie a prípravu zastúpenia vrátane prvej porady a napísanie sťažnosti. Podľa takto určených kritérií sú trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej pomoci vo výške 8 800 Sk (za jeden úkon 4 270 Sk a režijný paušál 128 Sk), ktoré ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť právnemu zástupcovi sťažovateľky.

Z uvedených dôvodov ústavný rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovvej časti tohto nálezu.

K nálezu sa podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde pripája odlišné stanovisko sudcu Juraja Babjaka.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2003

Odlišné stanovisko sudcu Juraja Babjaka

1. Podľa § 32 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pripájam k nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 230/03 z 12. novembra 2003 (ďalej len „nález“ a „ústavný súd“) – ktorým bolo: 1) vyslovené porušenie základného práva sťažovateľky Mgr. A. R. (ďalej len „sťažovateľka“) na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu v Trnave (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. E 691/99; 2) prikázané okresnému súdu v označenom konaní konať bez zbytočných prietáhov; 3) priznané sťažovateľke primerané finančné zadostučinenie vo výške 30 000 Sk, ktoré je okresný súd povinný zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu; 4) uložené okresnému súdu, aby uhradil trovy právneho zastúpenia sťažovateľky na účet jej právneho zástupcu vo výške 8 800 Sk do 15 dní od právoplatnosti nálezu a 5) nevyhovené vo zvyšnej časti sťažnosti – toto odlišné stanovisko, pretože vo významnej časti nesúhlasím s odôvodnením nálezu a ani s jeho bodmi č. 3 a č. 5 výroku.

2. Väčšina senátu založila svoje rozhodnutie predovšetkým na:

- skutkovom zistení, že v dvoch obdobiach (od 9. marca do 8. októbra 1999 a od 8. októbra 1999 do 14. novembra 2000), v celkovej dĺžke 20 mesiacov, došlo k zbytočným prietáhom v konaní,
- štandardných kritériách (zložitost' veci, správanie účastníkov a postup súdu) a
- pri priznávaní výšky primeraného finančného zadostučinenia (ďalej len „zadostučinenie“) prihliadla aj na „predmet konania a celkovú dĺžku konania“.

Odôvodnenie intenzity porušenia práv sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru väčšinou senátu podľa môjho názoru nezodpovedá náležite skutkovým zisteniam, pričom potom zákonite pri priznaní zadosťučinenia nebolo dostatočne prihliadnuté ani na predmet konania a jeho celkovú dĺžku.

3. Predmetom konania okresného súdu sp. zn. E 691/99 je výkon uznesenia okresného súdu o nariadení predbežného opatrenia sp. zn. 18 C 40/98 z 22. septembra 1998 (ďalej len „predbežné opatrenie“), ktoré nadobudlo právoplatnosť 28. októbra 1998. Ide o predbežné opatrenie podľa § 76 ods. 1 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), to znamená platenie výživného v nevyhnutnej miere, na uspokojovanie základných osobných (životných) potrieb oprávneného. Vykonateľnosť uznesenia o nariadení predbežného opatrenia pritom nastáva, bez ohľadu na právoplatnosť, uplynutím lehoty na plnenie, ktorá začína plynúť už od doručenia tohto uznesenia (§ 171 ods. 1 OSP).

Zo spisu okresného súdu sp. zn. E 691/99 okrem iného vyplýva, že 10. februára 1999 bol uznesením okresného súdu nariadený výkon predbežného opatrenia, 5. marca 1999 bolo okresnému súdu doručené odvolanie povinného proti tomuto uzneseniu, 30. januára 2001 okresný súd vyzval právnu zástupkyňu povinného, aby predložila splnomocnenie na zastupovanie v konaní, 4. februára 2002 okresný súd vyzval povinného, aby odstránil vadu odvolania spočívajúcu v absencii jeho podpisu na odvolaní, 24. júna 2003 bolo odvolanie povinného zaslané na vyjadrenie oprávnenej sťažovateľke (7. júla 2003 bolo okresnému súdu predložené jej stanovisko), pričom doposiaľ spis nebol predložený na rozhodnutie o odvolaní príslušnému krajskému súdu.

Z konkrétneho odôvodnenia nálezu väčšinou senátu vyplýva, že relevantnou vadou v postupe okresného súdu boli len dve obdobia zbytočných prierahov v celkovej dĺžke 20 mesiacov, pričom postupu okresného súdu okrem týchto prierahov nie je inak nič vytýkané.

S takýmto odôvodnením nesúhlasím. S poukazom aj na značne citlivý predmet konania (výkon predbežného opatrenia o platení výživného v nevyhnutnej miere) konkrétny postup okresného súdu od začiatku konania 10. februára 1999 až doposiaľ predstavuje v podstate celý zbytočný priesťah v konaní. Okresný súd nebol schopný od 5. marca 1999, keď mu bolo doručené odvolanie povinného proti nariadeniu výkonu predbežného opatrenia, až doposiaľ predložiť spis na rozhodnutie príslušnému krajskému súdu. Tým v podstate zmaril účel predbežného opatrenia, to znamená dočasnú úpravu pomerov účastníkov konania (o výživnom).

Treba poznamenať, že v konaní, na ktoré sa odvoláva aj okresný súd – sp. zn. 18 C 40/98 (návrh sťažovateľky ako plnoletého dieťaťa na zvýšenie výživného voči svojmu otcovi) - ústavný súd v náleze sp. zn. III. ÚS 129/03 z 25. septembra 2003 vyslovil porušenie práv sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu zbytočných priesťahov v konaní zo strany okresného súdu (doposiaľ nie je skončené), pričom sťažovateľke okrem iného priznal zadost'učinenie v sume 40 000 Sk. Zadost'učinenie vo vyššej sume (sťažovateľka žiadala 100 000 Sk) nepriznal aj preto, lebo prihliadol na to, že okresný súd uznesením z 22. septembra 1998 nariadil predbežné opatrenie, ktorým dočasne upravil pomery účastníkov konania (ústavný súd v tom čase nemal informácie o skutočnej realizácii tohto predbežného opatrenia).

4. Výkon súdneho rozhodnutia je považovaný za integrálnu súčasť prejednávania veci („trial“) z hľadiska čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo na výkon rozhodnutia vyplýva z princípu vlády práva (pozri napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 19. marca 1997 vo veci Hornsby v. Grécko, § 40).

Ústavný súd v náleze sp. zn. III. ÚS 133/02 z 3. decembra 2002 vyslovil, že záujmy ochrany ústavnosti v konaní o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb podľa čl. 127 ústavy spočívajú v tom, aby ústavný súd náležite preskúmal a posúdil námietky porušenia základných práv a slobôd a v prípade zistenia porušenia poskytol účinnú nápravu.

Sťažovateľka žiadala ústavný súd, aby jej priznal aj zadost'učinenie vo výške 50 000 Sk. Poukázala pritom najmä, že v čase nariadenia predbežného opatrenia nebola schopná živiť sa sama, čím bolo ohrozené aj jej štúdium na vysokej škole, pričom táto hrozba bola pre ňu stresom a mimoriadne zhoršovala kvalitu jej života.

Zbytočným priet'ahom v konaní, ktorým prakticky zmaril účel predbežného opatrenia, okresný súd citel'ne porušil práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na povahu porušenia (premárnený čas, ktorý nemožno navrátiť) v zásade neprichádza do úvahy ústavná náprava navrátením do predošlého stavu, ale iba vo forme kompenzácie vrátane náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch (§ 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Náhradu nemajetkovej ujmy sťažovateľky spočívajúcej predovšetkým v strese zhoršujúcom kvalitu jej života malo predstavovať najmä vyslovenie namietaného porušenia označených práv sťažovateľky zo strany okresného súdu, odôvodnenie tohto porušenia v intenzite, ktorú som naznačil, a priznanie zadost'učinenia v rozsahu, aký sťažovateľka požadovala (50 000 Sk).

Nález a jeho odôvodnenie väčšinou senátu vrátane priznania sťažovateľke zadost'učinenia len v sume 30 000 Sk a nevyhovenie jej sťažnosti vo zvyšnej časti (body č. 3 a č. 5 výroku) nepredstavujú preto podľa môjho názoru také (náležité) posúdenie námietok sťažovateľky a poskytnutie jej (účinnnej, teda primeranej a dostatočnej) nápravy, aké záujmy ochrany ústavnosti v tomto prípade vyžadovali.

V Košiciach 12. novembra 2003